

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za član-
ne izvod Din 1.—.

Oglasí po ceniku.

Telefon štev. 3478.

J. Arh:

Vzroki naših pre-mogovnih kriz!

Skoro periodično ponavljanje krize v premogovni industriji naše države, nam narekuje dolžnost opozoritve našim merodajnim krogom, da se bodo morali začeti po bližje zanimati za to vprašanje. Zakaj ne gre tu samo za prehod teh kriz s tem, da se v časopisju piše in čita kot kakšna senzacija, kako stradajo rudarji, ali v koliko in koliko odstotkov morajo lastniki rudnikov popustiti na prodajnih cenah premoga in končno kdo bo dobil več naračilo od uprave državnih železnic, temveč gre tukaj predvsem za socialno gospodarski položaj nad 80 tisoč državljanov, ki so direktno s tem prizadeti. Poleg teh pa še pride ostalo kmetijstvo, obrt in industrija v poštev, ki je zopet prizadeta s tem, da ako konzument-delavec nima kupne moči, ne more konzumirati ono, kar ti činitelji na trg pošiljajo. S tem v zvezi za slučaj takih kriz ne trpi zgolj prizadeto delavstvo, temveč naše celokupno gospodarstvo.

Ako je sedaj to dejstvo ugotovljeno in dejstvo, da znaša vrednost naše premogovne produkcije v letu 1929 že nad 1 milijardo dinarjev, kar znači precejšen del našega narodnega gospodarstva, potem se moramo nujno vprašati, da li bi se dale take krize sploh odpraviti ali pa vsaj omejiti?

Prvo, kar moramo na tem mestu ugotoviti, je: 1. Ali je v naši državi nadprodukcija premoga v primeri z domačo potrebo ali ne? 2. Ali je naša država uvozna ali izvozna na premogovnem trgu?

Predno pa preidem na suho številčno ugotovitev, moram poudariti, da je popolna odprava takih kriz nemogoča, dokler bo obstojal ta način proizvodnje, ko se ne dela za trg zaradi potrebe, temveč samo zaradi dobička, neozirajoč se pri tem na kupno moč konzumentov najširših plasti naroda.

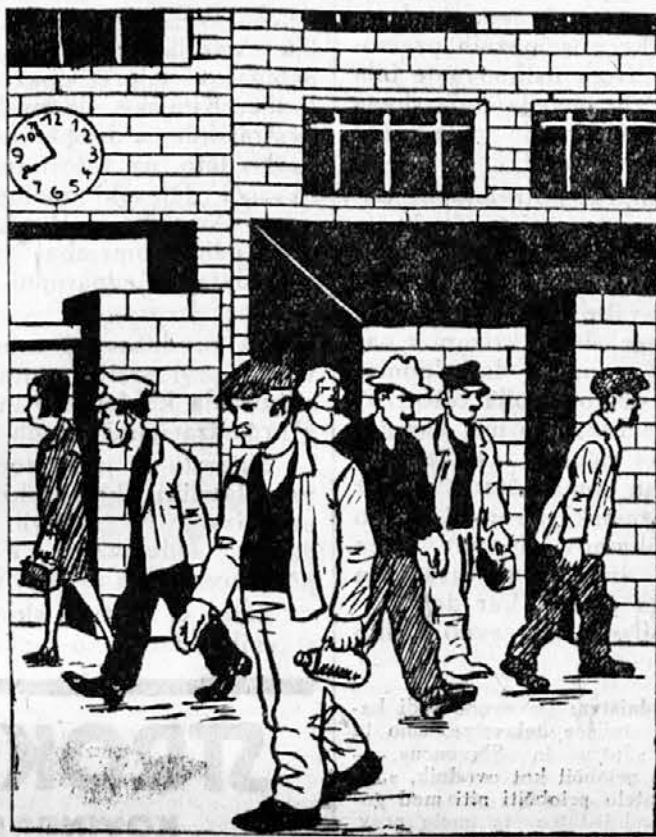
Naša premogovna industrija v državi tvori letno 33% od celokupne produkcije Evrope in je najvažnejša in najmočnejša na jugovzhodnem delu iste. Količina premoga se ceni na 4 milijarde ton, kar znači, da ima naša premogovna industrija še silno razvojno možnost.

Razvoj produkcije v tonah in nje vrednost v letu 1919 napram letu 1929.

Leta 1919 je znašala naša celokupna produkcija premoga samo 2 milijoni 239.511 ton, v vrednosti 68 milijonov 993.167 dinarjev, a je z zaključkom leta 1929 dosegla 5.912.000 ton, v vrednosti nad 1 milijardo dinarjev. To znači, da se je v razdobju zadnjih deset let produkcija premoga skoro 3 kratno, a vrednost za 15 kratno dvignila. S tem je dokazan jako lep napredek naše premogovne industrije, v kateri je bilo leta 1919 zaposlenih 22.089 delavcev, s povprečno storitvijo 100 ton na delavca, v tem ko je bilo zaposlenih v letu 1929 že 33.000 delavcev, s povprečno storitvijo 196 ton na delavca na leto.

S tem smo sedaj ugotovili razvoj naše premogovne industrije. A sedaj pa še ugotovimo uporabo te produkcije.

Po uradni statistiki*, ki nam je na razpolago, ugotavljamo, da je bila produkcija in domača poraba premoga v zadnjih 2 letih sledeča: produkcija v letu 1928 5.151.000 in poraba

Čimveč čezurnega dela

temveč je brezposelnih. Zavedajte se te resnice, sodružice in sodruzi.

Strokovna organizacija je moč. Splošna delavska zveza je zopet priborila zvišanje mezd v Sladkogorskih tovarnah za lepenko in papir. — Zato, kdor še ni organiziran, v organizacijo. Delodajalske sluge, ki vam blatijo strokovne organizacije, prezirajte!

pa 5.543.000 ton; v letu 1929 je znašala produkcija 5.912.000 in poraba pa 6.442.000 ton. Iz tega je jasno razvidno, da naša produkcija še ne krije potreb domačega trga, in bi s te strani krize v naši premogovni industriji docela lahko izostale, če bi bil naš notranji trg urejen. Ali žal, kakor marsikje drugod, tako se tudi tukaj vodi naša gospodarska politika baš v nasprotni smeri.

Zgoraj smo videli v letu 1928 v produkciji napram uporabi minus za 392.000 ton, a v letu 1929 pa je znašal ta minus že 530.000 ton. Ta manko pa je bil krit z uvozom inozemskega premoga, katerega se je uvozilo v letu 1928 531.000 ton in v letu 1929 pa 664.000 ton. Ti dve številki nam pokazujeta, da smo v zadnjih dveh letih uvozili 1.195.000 ton inozemskega premoga, to je za 273.000 ton več, kakor je pa dejanska uporaba bila.

Pri čemur pa še ni v poštev vzeti uvoz briketa in ostalih goriv, katerih uvoz je znašal lansko leto okrog 400 milijonov dinarjev. To se pravi, da že v precejšnji meri izpodriva inozemski premog našega domačega na lastnem domačem trgu in naš premog je s tem primoran, si otirati pot v svet.

Kako neenak je ta boj in kdo posledice nosi, naj bo v naslednjem povedano.

Ni sicer moj namen, da zavzamem stališče za eno ali drugo stran, ali dolžnost mi nalaga, da v imenu predvsem prizadetega delavstva, povem oni strani, da je takšna gospodarska politika nezdrava, in da teži iste nosi predvsem naš narod in naše narodno gospodarstvo. Zakaj naši rudarski podjetniki, pa bodisi privatni ali državni, pač skušajo pri tem vso breme prevaliti na manj odporne, to je naše delavstvo in konzument.

V čem pa ta možnost konkuren-
ce obstoja?

Prvič v tem, da je naš premog povprečno kvalitativno slabši od inozemskega in drugič pa vsled carinske in tarifne politike naše države. Tako je naša premogovna industrija popolnoma zaščitena napram inozemskemu, visoko kalorijskemu kamenemu premogu (Steinkohle) z odlokom C. Br. 26.900/26, glasom katerega je carine prost uvoz tega premoga preko vseh naših pristanišč in še po prvi postaji v tuzemstvu je podvržen izjemni železniški vozarini. Če sedaj vzamemo, da znaša 1 tona angleškega premoga morski prevoz do naših Jadranskih luk le Din 160, kar bi znašalo za naše železniške tarife prevoz za 1 tona 1200 km, potem je jasno, da je naš premog z angleškim konkurenčno nezmožen. Istotako je s Poljsko-Slezijskim premogom. Nizka vozarina po železnicah in vodi, visoka kalorijska moč, mu omogoča nevzdržno pot k nam. A še slabše je z madžarskim, oziroma Pečujskim premogom, kateri jednaki, če ne prednjači kvaliteti trboveljskega premoga. Po geografski legi leže ti Pečujski rudniki v neposredni bližini naše, na železnicah zelo bogate pokrajine Vojvodine in Slavonije. Če vzamemo sedaj oddaljenost Trbovlje—Vojvodina, ki je 450 km, a Pečuj—Osijek pa samo 75 km ali Pečuj—Subotica 200 km, potem vidimo, da kljub naši zaščitni carini, ki znaša okoli 70 Din na 1 tona, je pečujski premog še cenejši v območju 55 km v notranjosti naše države, in ga šele nadaljna prevoznina podraži.

Pa ne samo napačna carinska in tarifna politika je vzrok silni nekonkurenčnosti našega premoga, temveč tudi geološke razmere in tehnična zaostalost naših rudnikov, je velik vzrok nekonkurenčnosti našega premoga. Tako vidimo, da je povprečna storitev na rudarja in šiht v Poruhrju znašala v letu 1928 1215 kg, v Poljski-Sleziji 1334 kg, v Angliji 1040 kg, v Čehoslovaški pa na ru-javem premogu celo 2000 kg, a pri nas pa komaj 628 kg, in to kljub temu, da so naši rudarji svetovnoznani kot pridni delavci.

Te štiri činenice: carinska in tarifna politika, neprikladne geološke prilike in tehnična zaostalost naših rudnikov, so raketna v naši premogovni industriji in vsled katerih vlada popoln kaos na domačem trgu, na katerem pa se čimdalje bolj uveljavlja inozemski premog. Domači rudniki, posebno mali, se ustavljajo; rudniki s slabšo vrsto premoga (Lignit) delajo nestalno, a rudniki z bolj-šim premogom obratujejo po borzi-jansko. To se pravi: če imajo na vi-diku, da bodo imeli odjem za gotov čas, potem se zaženejo s svojo pro-dukcijo na vso moč, potem pa, ko naročila padejo, se enostavno obrate delno ali popolnoma ustavi za ne-določen čas, a ljudi se pa na cesto vrže. Vsled teh in takih prilik pa zo-pet skušajo rudarski podjetniki pre-valiti vso težo teh kriz na rame pri-zadete delavstva, v obliki zniževa-nja plač, poslabšanja socialne zašči-te in podaljšanja delovnega časa.

Da vzamemo konkretno zadnji spor me lastniki rudnikov in ministr-stvom prometa, zaradi znižanja pre-mogovnih cen. Sami 66% znižanje premogovnih cen je dosegel minister prometa na škodo dobaviteljev, a rudarji vseh prizadetih rudnikov pa so izgubili nad 30 milijonov dinarjev na zaslužku in koliko stotin in kar bo šlo še v tisoče, je vsled tega od-puščenih, ki ne bodo imeli s svojimi

(* Rud. i top. Vestnik op. pis.)

Mednarodni združni dan

6. Julija je mednarodni združni dan. Soderužice sodrugi, praznujte skupno z združnimi organizacijami praznik internacionalnega združnega dneva dne 6. Julija 1930.

družinami ne dela ne jela. V koliko je pri tem utrpela država sama na svojih dohodkih in ostali interesi, mislimo, da ni treba posebej povdarjati. Če je sedaj taka gospodarska politika zdrava, narodu in državnemu gospodarstvu koristna, je pa veliko vprašanje? Na podlagi zgoraj ugotovljenih dejstev, se mora z globoko gotovostjo trditi, da ni zdrava, temveč škodljiva.

Vsled navedenih dejstev, pri čemer je treba predvsem v poštev vzeti življenjsko zaščito naših rudarjev in njihovih družin, urediti jim človeka dostojne plače in socialne pravice, ter jih s tem ustvariti za **zadovoljne in delazmožne ljudi**, se mora domačemu premožu zagotoviti domači trg. Tozadevno se mora preurediti sedanja carinska in tarifna politika. Naše železnice in ostala industrija si mora brezpogojno urediti svoje govilne naprave tako, da se bo povsod lahko uporabljal domači premog. Zakaj ni čudno to, ako gotovi, na zunaj jako zavedni gospodarski krogi, rabijo za svoje obrate inozemski premog, a naš brezposelni rudar se

z družino vred pošilja v tujino s trebuhom za kruhom, a na starost pa bomo dobili berača nazaj, ki se ga bo vsaka občina branila. Nadalje je nujno potrebna preprečitev monopola gotovih večjih premožovnih družb, z ozirom na premožovne cene in od dajo istega na škodo manjših. Ker tudi tukaj ne trpi škodo nihče drugi, kakor zopet delavec. Tozadevno bi bila nujna potreba ustanova državnega premožovnega sveta po nemškem vzorcu (Reichskohlenrat), kateri bi imel nalogo razporediti od dajo dobave na posamezne rudnike, regulirati premožovne cene in kontrolirati dobičke posameznih premožovnih družb. Taka ustanova je bila v lanskem načrtu novega rudarskega zakona že predvidena in jo je treba sedaj še samo uzakoniti.

To sem smatral potrebno za povedati v času prestajanja najtežje premožovne krize v naši državi, z dobrohotnim namenom, da se tudi od naše delavske javnosti opozori merodajne kroge, da se krizam v naši premožovni industriji da odpomoči, samo, ako obstoja volja zato. Zakaj je vedno boljše, ako ima naš delavec pošten in siguren zaslužek doma in ta denar doma ostane, kakor pa da za inozemski premog damo letno 115 milijonov dinarjev, a za 400 milijonov dinarjev pa uvažamo briket in druga goriva, kar dela našo trgovsko bilanco za ravno toliko pasivno.

Opomba uredništva: Da zvedo tudi kapitalistični krogi stališče delavstva, smo ta članek ponudili »Jutru« in »Slovincu«. — »Slovenec« ga je priobčil kot urvodnik, »Jutro« pa ga ni hotelo priobčiti niti med gospodarskimi vestmi. »Jutro« je imelo prav. To vidimo le sedaj, ko smo napako naredili. Kajti kaj mar kapitalističnim krogom stališče delavstva.

XIV. mednarodna konferenca dela.

V Ženevi je začela z delom dne 10. t. m. štirinajsta mednarodna konferenca dela.

Dnevni red konference obsega tri glavne točke, in sicer:

1. delovni čas nameščenecv;
2. prepoved prisilnega dela v kolonijah in drugod, ter
3. delovni čas v premožovnikih.

Med mednarodnimi konferencami dela bo ta **ena najpomembnejših**. Karakteristična je bila prva konferenca leta 1919 in ona leta 1921, ki sta sklenili vsaka po sedem konvencij. Ostale konference so bile manj plodne in so mogle dajati le mednarodne nasvete in priporočila. V teku let se je, kakor marsikaj, tudi mednarodna socialna politika stabilizirala; letošnja konferenco pa smemo imenovati kot klasičen primer, ki naj ukrepa o težko izvedljivih socialno-političnih problemih.

Izreden značaj dobiva konferenca po svojem programu. Prvič v zgodovini organizacije dela bo konferenca letos napravila važne sklepe glede nameščenecv in glede dela v kolonijah ter s tem uvrstila nove milijonske množice ljudi neposrednemu blagodejnemu vplivu mednarodne organizacije dela.

Glede na uspehe konference v vprašanju delovnega časa za nameščenecv so stvari take: **Od 29 vlad**, ki so doslej podale izjave k vprašanju, se jih je izreklo za konvencijo 18, predvsem Francija, Nemčija in Italija. Štiri vlade so izjavile, da zadeva še ni dozorela. Vse druge vlade so pa proti obvezni konvenciji ter žele, da naj konferenca samo priporoči ureditev delovnega časa za nameščenecv. V splošnem je pa ugodno razpoloženje za sprejem konvencije, po kateri naj bi za trgovske obrate in pisarne (javne in privatne, tudi pošto, telegraf in telefon) veljal 48 urni delovni teden. Dnevno delo naj bi znašalo načelno osem ur, vendar bi se smel delovni čas razdeliti drugače na tedenske dni, če drugače razdeljeni delovni čas ne bi prekoračil deset ur na dan. Razentega bo na konferenci sprejet iniciativni predlog, da vlade uvedejo poizvedbo o delovnem času v gostilniški in hotelški obrti, kakor tudi v gledališčih, kinih in podobnih obratih ter sporoče ugotovitve v dobi štirih let mednarodnemu uradu dela.

Glede prisilnega dela v kolonijah bodo konferenci predloženi načrt konvencije in dva nasveta (priporočila). Konvencija določa načelno ukinitve prisilnega dela ob določenih garancijah. Prisilno delo ostane dovoljeno le za prehodno dobo in za javna dela, toda tudi le v smislu določb konvencije. Prisilno delo v privatnih podjetjih pa se naj tri leta po ratifikaciji konvencije popolnoma odpravi.

Čeprav je to vprašanje jako kočljivo in utegne imeti izredno važne posledice — ne le v socialnem oziru nego tudi v političnem in gospodarskem — je vendar mnogo upanja, da bodo vsi trije načrti sprejeti, ker so se vse kolonialne države, razen ene, izrekle zanje.

Tretja glavna točka konference je **»delovni čas v premožovnikih...«**. Ta točka je najbolj kritična, ki jo bo obravnavala letošnja konferenca. Vprašanje je silno komplicirano. Nova socialistična angleška vlada je to vprašanje načela jeseni 1929 na desetem zborovanju Društva narodov, ki ga je potem odkazala mednarodni organizaciji dela. Vprašanje se je pozneje meseca januarja obravnavalo na konferenci strokovnjakov mednarodnega urada dela, kjer so se pa pojavile nepričakovano velike razlike v mnenjih. Strokovnjaki so namreč ljudje, ki se ne zedinijo lahko, a vendar ni povoda za pesimizem, četudi je položaj še tako nejasen, da ni mogoče prerokovati, kako bo konferenca rešila to vprašanje.

Delegati Jugoslavije na mednarodni konferenci dela so naslednji: **Vladna delegata sta:** dr. Ilija Šumenković in Dušan Jeremić; namestnika in kot strokovnjaka Štefan Bosak in inž. Ferdinand Šinkovac.

Delodajalski delegat je: dr. Cveto Gregorić in kot strokovnjaka Marko Bauer in dr. Golia Adolf.

Delavski zastopnik je: dr. Živko Topalović, kot strokovnjaki pa so dodeljeni Vladimir Pfeifer, Filip Uratnik in Jovo Jakšić.

Pod predsedstvom Mertensa je bila dne 9. junija obdržana predkonferenca delegatov in strokovnjakov, kateri pripadajo organizacijam, priključenim Mednarodni strokovni zvezi v Amsterdamu in onih, kateri z njo simpatizirajo. Ker so organi-

zacije amsterdamske smeri v vseh državah gotovo najjačje, pripadajo delegati iz vseh držav organizacijam, ki so v sestavu Mednarodne strokovne zveze. Le nekaj strokovnjakov je, ki so pripadniki krščanskih socialnih organizacij. Edino izjemo tvorijo italijanski delegati; kakor znano, so v Italiji svobodne strokovne organizacije začasno zatrte, namesto njih pa postojajo prisilne fašistične »strokovne« organizacije.

Tako so se na tem predposvetovanju sešli delavski predstavniki iz celega sveta: Evrope, Azije, Avstralije, Amerike in Afrike. Izmed vseh delegatov najprej opazi zastopnike Indije, Kitajske, Japonske in raznih avstralskih in drugih otokov. Kakor vsako leto, na žalost tudi letos niso navzoči delavski zastopniki iz Severne Amerike in Rusije. To sta pa tudi edini pomembni državi, ki ne pripadata Mednarodni organizaciji dela.

Na predposvetovanju so se bavili v prvi vrsti v vprašanjem konstituiranja konference in sodelovanja z organizacijami drugih smeri.

Sklenilo se je nastopiti skupno s predstavniki krščanskih socialnih organizacij v gotovih vprašanjih, dočim sodelovanje s fašističnimi predstavniki ne prihaja v poštev.

Zato se je tudi skupno s predstavniki krščansko-socialnih organi-

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARJI.

Naša bratovska skladnica.

Na glavni skupščini glavne bratovske skladnice v Ljubljani je delavska delegacija na svoji predkonferenci razpravljala o vseh onih vprašanjih, ki so veliko nezadovoljstvo članstva. Vsled tega se delavska delegacija sklenila ponovno predložiti zahtevo delavstva, katere so bile že izražene in prednesene vsem merodajnim faktorjem in katere objavljamo.

Ako pa pregledamo poslovno poročilo glavne bratovske skladnice za leto 1929, tedaj je razumljivo, zakaj je delavska delegacija postavila v resolucijo tudi zahtevo, da naj pasivnost sklada za starostno zavarovanje, kjer ta nastaja, nosijo dotična podjetja in delavci prizadejati podjetji sami. Če pogledamo poslovno poročilo vidimo, da je primanjkljaj pri petih krajevnih bratovskih skladnicah dosegel vsoto Din 731.692.— in to Hrastnik, Leše, Mežica, Ravne in Zagorje samo v letu 1929. Naravno je, da tako ne sme več iti naprej, ako hočemo enkrat vendar doživeti realiziranje razmer našega stanostnega zavarovanja.

Če bi sumirali primanjkljaj vseh let nazaj, kar obstoji po novem pravilniku starostno zavarovanje, bi gotovo dobili kolosalno vsoto, morda več kot štiri milijone dinarjev. Zato delavstvo od te zahteve ne sme odstopiti, pa tudi zavlačevati se je ne sme, ker ta pasivnost marama še vedno in vsaki dan naprej. Saj že staroupokojevcim zadosti in strašno trpijo, ali naj še mi čakamo, da naj nas zadene ista usoda in da se na ta način polagoma uniči stanostno zavarovanje. Delavci razmišljajo o tem, stvar je bolj resna kot na prvi pogled izgleda. Organizacije v zvezi z Delavsko zbornico bodo morale podvzeti vse mogoče, da se ta naša opravičena zahteva, ki je navedena v resoluciji, čimprej uveljavi.

Podjetniški delegatje so na glavni skupščini z glasom gospoda predsednika glavne bratovske skladnice generalnega upravitelja Trboveljske premožovne družbe Skubica predlagali resolucijo delavske delegacije mmrajoče oddloniti, delavska delegacija pa je vztrajala na stališču, da naj se predlagana resolucija kljub temu odpošlje ministrstvu za Šume in rude, ki je sedaj g. Anton Korošec.

Vsekakor moramo doseči, da vsaj primanjkljajev ne bo v posameznih bratovskih skladnicah, potem bo vse vsaj pozitivno upanje, da se enkrat vendar realizira vprašanje obstoja našega starostnega zavarovanja. Zatorej, rudarji in plavzarji, vse sile zastavimo na dve naše najvažnejše točke, organizirajmo se in zahtevajmo dopolnitev našega starostnega zavarovanja, čas je in še je čas, vsi, ki ste resni možje, mislite na bodočnost, na starost, na onemoglost!

Edini izhod, ki more roditi pozitivni uspeh je, da se strnemo vsi enotno v naše strokovne organizacije, kajti na glavni skupščini je g. rudarski glavar, dvorni svetnik g. Strgar izjavil, »da kritizirati znate prav dobro, skrbite pa predvsem za to, da bodele imeli svoje krajevne skupščine sklepe.« Torej, s tem je samo dukumentirano, kako se v nekaterih bratovskih skladnicah delavci slabo zanimajo za svojo ustanovo in radi vas trpimo tudi tam, kjer imamo organizacijo in kjer budno stojimo na straži nad vsem. To je dokaz, da manjka med rudarji in morda še leje drugje organizacijske zavesti, zatorej ni vsa krivda na strani podjetnikov, ker kapitalist vendar ne more biti človek, ki bi vsiljeval socialne dobrate neorganiziranemu delavstvu, on naravno gleda le, kje in kako bi dosegel več dobička. Zlo, ki je nad nami, je predvsem krivda nas samih, odnosno vsaj vseh tistih, ki niso v na-

Vsaka štedljiva gospodinja zahteva danes izrecno našo
KOLINSKO CIKORIJO

ker je zelo okusna in redilna!

zacij pretresal dnevni red in je bil z njimi v glavnih vprašanjih dosežen sporazum. Četudi je očitno, da je glavno vprašanje, s katerim se bo bavila konferenca, vprašanje delovnega časa rudarjev, **razvijajo privatni nameščenecv med vsemi delegati največjo aktivnost**; obdržali so posebno konferenco, na kateri so sklenili o zadržanju v komisijah, ki bodo obravnavale vprašanje delovnega časa privatnih nameščenecv. Vzrok tej njihovi aktivnosti leži v tem, da baš v vprašanju delovnega časa privatnih nameščenecv vlada v vseh deželah največja zmešnjava in se vrše najgrše zlorabe. Nasproti temu pa kažejo zastopniki rudarjev, med katerimi se nahaja tudi znani radikalni agitator in vodja rudarskega štrajka, tajnik angleške rudarske zveze, največjo **hladnokrvnost**, kar povsem odgovarja zrelosti njihove organizacije, važnosti vprašanja, okoli katerega se bo vodila razprava in upravičenosti zahtev, katere bodo na konferenci zastopali.

ših resnih organizacijah. Čimbolj se bomo umikali in popuščali, tembolj bomo tepeni; zatorej vstanite iz brezbrzižja, življenje je boj za obstoj, vse na svetu se bori za svoj obstoj do najmanjše stvarce. Še pred zajem nas mora biti sram, ta vsaj beži kot strela, mi pa, še na sestanku se mnogim sedeti ne ljubí. Za danes konec.

Eden, ki se mu hinavščina in laž gnjusi.

Ministru za Šume in Rude v Beogradu.

Z ozirom, da do danes ni rešeno vprašanje o Bratovskih skladnicah, predlagam delavska delegacija cenjeni skupščini, da se ponovno apelira na gospoda ministra za šume in rude, da se to vprašanje, ki postaja čim dalje bolj aktualno, čimprej uveljavi, pri čemer naj se upošteva predlog delavske delegacije, katere ponovno iznašamo, priključujoči se jim v polni meri, in sicer:

1. Člen 8, nove uredbe naj se glasi:

- Glavni upravni odbor obstoja iz: a) 8 članov kot zastopnikov zavarovancev; b) 4 članov kot zastopnikov podjetij.

2. Člen 15.

Glavni upravni odbor volí po vrsti in izmenoma za dobo svojega poslovanja izmed delodajalskih in zavarovanih članov glavnega upravnega odbora predsednika, ki predseduje ob enem glavni skupščini. Po istem načelu volijo delodajalski in zavarovani glavnege upravnega odbora po enega predsednika. Na enak način se volita predsednik in podpredsednik krajevnih upravnih odborov.

3. Člen 107.

Delavska delegacija stoji na stališču, da se dajatve in pravice, ki jih predvideva sedaj veljavni pravilnik, ne smejo zmanjšati, ker dosegaajo pokojnine, kakor jih ta pravila predvidevajo, komaj minimum, ki je potreben za življenje upokojeencev.

Delavska delegacija je uverjena, da prenese naša premožovna in plavzarska industrija žrtve, ki so stem združene bolj, ker je dajala v vojni in po vojnih letih za to pokojninsko zavarovanje manj kot normalno.

Zato zahteva delavska delegacija, da se zakonito uveljavi člen 92, sedaj veljavnega pravilnika za Bratovske skladnice, ki predvideva 80% visoko pokojnino na podlagi 30 letne službe in 55 let starosti, brez dokazane onemoglosti.

4. Člen 118. se naj glasi:

Prispevki se naj uredijo tako, da bodo krili vse dajatve po teh pravilih. Ako se pa razvidi iz matematične bilance, da so pasivna večja od aktiv, se morajo prispevki zvišati tako, kolikor je to potrebno.

5. Člen 119. naj se črta.

6. Člen 147. za staroupokojeence naj se glasi:

1. Upravičencem, ki so prejimali rente že pred 1. januarjem 1925., se določijo rente v najmanj oni višini, ki odgovarja valoriziranim dajatvam, ki bi pripadale tem opravičencem po predpisih veljavnih pred zakonitvijo teh pravil. Pri tem je računati, da odgovorjajo dinarske ali kronske enote, ki jih ti predpisi navajajo v znesku Din 15.—. Ako so dobivali ti upravičenci z všteti draginjskimi dokladi ali do sedaj večje pokojninske dajatve, kakor bi jim pripadalo po tem členu, prejemajo tudi v nadalje dajatve v tej višini.

2. Pri vseh Bratovskih skladnicah se naj ustanovijo rudarski podporni skladi, ki bodo stali pod upravo glavnih odborov Bratovske skladnice. Iz teh skladov se bodo krili izdatki za onemogle rudarje, ki so stopili že pred uzakonitvijo teh pravil iz de-

lovnega razmerja. V rudarske podpirne sklade prispevajo rudarska podjetja od skupila po 2% od vrednosti produciranega izdelka, pri čemer se odstotke izdelek, ki se porabi za lasten konzum. Topliniška podjetja pa 1% od vrednosti produciranega izdelka. V kolikor prispeva v ta fond država, za toliko se zmanjša prispevek.

Dohodki iz rudarskega podpornega sklada se porabijo tam, kjer je kriti v smislu zgoraj navedenega člena rente za opravičence po predpisih, veljavnih pred uveljavljanjem te uredbe, predvsem za kritje teh rent. Kjer takih opravičencev ni, se uporabljajo ti skladi prvenstveno za onemogle stare rudarje, kateri sicer nimajo pravice do pokojninske rente, katerim pa priznajo glavni odbori Bratovskih skladnic izredne podpore iz tega sklada.

Presežki rudarskih podpornih skladov se zbirajo v fondu za zbiranje kapitalnih rezerv za rudarsko pokojninsko zavarovanje.

Podrobne določbe o rudarskih pokojninskih skladih se izdelajo v sporazumu z ministrom za socialno politiko. Dokler se ne izda naredba o rudarskih pokojninskih skladih po teh pravilih, ostane v Sloveniji v veljavi zakon o Pokrajinskem pokojninskem skladu iz leta 1922.

3. Ako bi dohodki rudarskih pokojninskih skladov ne zadostovali za kritje v prvem odstavku navedenih izdatkov, je kriti primanjkljaj iz prispevkov, zbranih na pokojninsko zavarovanje po teh pravilih, oziroma po tej naredbi.

4. Pri onih Bratovskih skladnicah, odnosno podjetjih, pri katerih presega izdatki dohodke provizijske blagajne, je dolžno podjetje kriti primanjkljaj najmanj 2% samo in ako se s tem še ne doseže ravnovesje, tedaj se nadaljnji primanjkljaj mora kriti z odmerjenim nadaljnjim paritetnim prispevkom.

Na glavni skupščini Bratovske skladnice za Dravsko banovino.

Delavska delegacija.

Ljubljana, dne 27. aprila 1930.

Nadaljnji predlogi delavske delegacije so bili še sledeči:

I. Delavska delegacija Bratovske skladnice za Glavno skupščino predlaga, da se dovoli iz mezgodne blagajne Din 35.000.— letno Bratovskim skladnicam za podpore neugodnikom.

II. Glavna skupščina predlaga, da člani glavnega upravnega odbora dobijo po en izvod zapisnika vsake seje glavnega odbora.

III. Delavska delegacija se z sklepom glavnega upravnega odbora v zadevi sprejemanja delavcev v delo na novo ne strinja, da bi morali prizadelet delavci sami kriti stroške za vizito in predlaga, da naj te stroške vsako podjetje krije samo.

Zahvala.

Podpisani se najiskrejeje zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam v tovarni »Saturnus« za podporno pomoč v moji dolgotrajni bolezni.

Vsakemu darovalcu in darovalki prav prisrčna hvala.

Sodružica

Bolta Marija.

RUDARJI.

Kaj pravijo rudarji?

Nedeljski »Jugoslovani« (od 15. junija 1930) piše pod tem naslovom prav značilne stvari in točno po načinu nekdanjega bernotovskega »Napreja« in komunistične »Enotnosti«.

Sicer se ne izplača o tem pisati, vendar si ne morem kaj, da bi delavstvu ne pokazal nekatere znake izkoriščanja sedanje rudarske bede in glodanja v strokovno organizacijo. Med drugim piše:

1. Bajje zamerijo rudarji marksističnim govornikom na shodih, če se rudarje pozivlje, naj se čimbolj odklenejo strokovne organizacije.

(»Rudarji, ali je to res? Ali pa to morda jezi samo gotove črve, ki nočejo izboljšanja rudarjem. Ker le v organiziranosti je trajno izboljšanje.«)

2. Da so kompetentni le zaupniki II. rudarske skupine, ki je legalna zastopnica celokupnega rudarskega delavstva, da intervenirajo pri oblastvih in delajo za izboljšanje rudarjev in da o tem poročajo na shodih. Bajje pa sedaj vseeno ne zamerijo drugim govornikom, če kaj delajo za rešitev sedanjih bed.

(»Zveza rudarjev Jugoslavije«, torej strokovna organizacija, ni legalna, kaj? Notranje ministrstvo, ki je potrdilo pravila, tudi ni legalno, kaj? In svoboda, da se sme delavstvo strokovno organizirati, potemtakem tudi ni koristna in priporočljiva? Črvi glodajo v samozavest rudarjev. Treba jih izstisniti iz debela...«)

3. Zastopniki II. rudarske skupine, kot legalne prestavnike rudarjev (kar dopisnik nekajkrat povdarja) spravlja v nejevoljo poziv, nabit v »Delavskem domu«, ki kliče rudarje v organizacijo.

4. Rudarji si žele svoj lastni brezposelni podporni fond, ki naj bi bil pod upravo Bratovskih skladnic. Težave bodo sicer s plačevanjem eventualnih prispevkov.

(Hm... Brez prispevkov pa brezposelnega fonda ni. Razen, če dopisnik dobi, da vsaj tretjino čiste dobičke T. P. D. plača za brezposelni fond. K temu pa vzpodbujam, da to doseže.)

5. Na takozvanih strokovnih organizacijah leži mnogo krivde, zakaž se še ni ustanovil podporni fond za brezposelne takoj od leta 1926, ko so bile izvršene velike redukcije.

(Bož in bogme, strokovne organizacije so krive. Ker niso organizirani rudarji bili tako »solidarni«, da bi sami s članarino plačevali tudi v brezposelni fond za one, ki sploh nič nečajo prispevati in pa za dopisnika, ki tudi noče nič plačevati, so zares krive. Zato pogin strokovnim organizacijam. Naj živi nezavednost in proč s samopomočjo!)

6. In dopisnik »Jugoslovani« piše: Mi (dopisnik namreč) pravimo: Rudarji, dvignite glave! Napočila je nova doba. In čim bo rudar dobro poznal smisel nove dobe, se bo v njem vzbudila zavest, da mu kot sinu Jugoslavije ne bo treba iskati kruha v tujini, kakor se na žalost danes še dogaja...

(Podpišem z obema rokama. In dodajam: Rudar, bodi član »Zveze rudarjev Jugoslavije«, ki ti bo vzbudila zavest nove dobe, ki je napočila.)

Ne zamerite, da sem Vas, sodrug urednik, motil s tem. Vendar ne vržite v koš. Naj »Delavec« pove vsem organiziranim rudarjem, kako bi razni črvi še nadalje radi glodali strokovno organizacijo.

»Jugoslovani« pa častitam!

B. K. rudar.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Kemična tovarna v Hrašniku.

Po članku, kateri j bil priobčen v listu »Delavec« z dne 10. junija t. l. o položaju kamnolomcev in o onih pečeh za žganje apna treba da še našemu strokovno organiziranemu delavstvu obširneje poročamo položaj tega delavstva.

Radi kamnolomcev nočem obširneje poročati, ker to nam je že znano, da se tam dela na dve štiti in to od 6. ure, to je 11 ur; eno uro je vmes počitka. Plača je 4 do 4.50 Din na uro in brez 50% povška za čezurno delo. Ali poslušajte v opominih obratnih zaupnikov: ako obratni zaupniki opominjajo delavstvo na osemurnik, jih delavstvo mahnuh, češ trgaj nam zaslužek. Zato so tudi intervencije pri ravnateljstvu brezupne. Tako delavstvo gara in čaka na boljše čase brez strokovne organizacije in brez zavednosti, da je človek in ne živinč.

Moramo pa seveda poročati položaj 9 delavcev in 1 paznika pri žganju apna kakšna je tam situacija. Tukaj se dela na tri štite. Na vsaki štiti so 3 delavci. Da pa boste znali, kaj to delavstvo trpi in koliko se tukaj producira in to samo z 9 delavci, poslušajte:

Imeli smo stare apnene peči, na katerih se je žgalo kamenje v apno od 45 do 53 10-tonskih vozov na mesec. Bilo je tam zaplenjenih 12 delavcev in 2 delavki na dan. Res je, tam si je delavstvo moralo kamenje samo spravljati v peči, kar tega sedaj ni. Sedaj pri teh novih pečeh polnijo kamnolomci. Ali premislimo, na teh novih modernih pečeh se žge od 85 do 90 10-tonskih vozov apna na mesec in to z 9 delavci na dan in to v takšni vročini, da je človek moker celi štih kot miš, katere priide iz vode. Plačamo je pa to delavstvo z 35 Din na štih in poleg tega imajo oženjeni za vsakega do 14 let starega otroka 2 Din dnevne doklade. Pri starih pečeh je bila temeljna plača ista, je pa tam delavstvo dobivalo poleg plače še od natovarjenja za vsaki 10-tonski voz 20 Din ter premije približno 100 Din mesečno. Poleg tega še letno par čevljev in eno staro delovno obleko. Pri sedanjem obratu pa je odpadlo 20 Din natovarjenja; premija se je znižala tako, da dobimo do 85 10-tonskih vozov 30 Din premije na mesec. Zaupništvo je napravilo že 3 intervencije, a vsaka je bob v steno. Pri zadnji intervenciji se je gospod ravnatelj izrazil, da je sedaj pri novih pečeh delo lažje in da ni takšne vročine. Sveda je zaupništvo to takoj dokazalo, da ni res. Potem je pa omenil, da se bosta z gospodom inženierjem dogovorila in da nam pride sam povedat. Sedaj pa čakamo na to njegovo naznanilo že 14 dni o zboljšanju z obupom.

Poleg tega imamo še pa tukaj bivšega nadpaznika, kateri ravna z delavstvom takorekoč po živinski. Kriči in zmerja: Ti »nočeš«, si »klast«, če nemoreš, pa »pusti« in to poleg že nad 25 let izmoghavnega delavstva v tovarni. Zato zahtevamo od njega, da se takšna zmerjanja enkrat za vselej končajo.

Vam delavcem pa ključemo: Odprite enkrat svoje glave, da pride v nje strokovni duh organizacije, ker na ta način se bo takšna mizerija v tovarni odpravila. Odboru tukajšnje podružnice S. D. Z. J. se pa priporočamo za več vpogleda na delavstvo, katero v njej trpi. Drugič še več, ako to ne bo zadostovalo.

Prizadeti organizirani delavci.

Opomba uredništva: Krepko zastavite svojo voljo in priprčajte vse, da se organizirajo. Potem bo tudi prišlo zboljšanje.

Lep uspeh organiziranega delavstva v Sladkem vrhu.

Kakor smo že predčasno poročali, se je delavstvo Sladkogorske tovarne lepenke in papirja nahajalo v meznem gibanju. V sled reorganizacijski in racionalizacijskih del v podjetju se je to gibanje sicer precej dolgo časa vleklo, ki pa se je z disciplinirano vztrajnostjo organiziranih delavcev končalo in zaključilo z lepim uspehom.

Zaključna razprava o zahtevkih delavstva se je vršila dne 17. t. m. v Delavski zbornici v Ljubljani. Na razpravi, kateri je predsedoval zastopnik Delavske zbornice sod. Tokan, so zastopali podjetje gg. Mavro Sessler, inž. Hajdu; za Zvezo industrijev gg. inž. Šuklje. Delavstvo so zastopali zaupniki delavstva ss. Karol Spindler, Ivan Polanec

in Stefan Breg. Splošno delavsko zvezo Jug. tajnik sod. Lovro Jakomin.

Zastopniki delavstva so kakor že na prejšnji tudi na tej razpravi vsestransko utemeljili svoje zahteve tako, da je podjetje upravičeno istih priznalo, ter se je napravilo in dosegel sporazum, na podlagi katerega se delavstvu povišajo plače tako, da bo celokupno delavstvo tega podjetja prejelo na plačah nad 150.000 Din letno več, kakor doslej. Povišek na celokupni zaslužek znaša 7%. Ta povišek je po posebnem seznamu, ki je priložen dogovoru, razdeljen tako, da bodo oni, ki so bili doslej najslabše plačani, prejeli nekoliko več poviška, kakor oni, ki so bili že doslej nekoliko bolje plačani.

Delavstvo, ki dela na prostem in ki je izpostavljeno dežju, dobi dežne plače.

Nadurno delo se plača s 50%, nedeljno pa s 100% od normalnega.

Delavstvu v Sladkem vrhu, ki ima lepo in močno strokovno organizacijo, k temu uspehu iskreno čestitamo. Tudi onim, ki še niso organizirani in jim je organizacija doslej povišek, pravimo: Tudi vi v naše vrste, v organizacijo in ne bodite kakor trojete med čebelami, ki žive od truda svojih organiziranih sodelavcev in sodelavk. To je prvi uspeh vaše organizacije, ki pa ni zadnji, če bo vaša organizacija močna in trdna. Zastojkarstvo pa je smatno.

VABILO

na redni letni občni zbor podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije v Sladkem vrhu, ki se vrši v nedeljo, dne 29. junija ob 2. uri popoldne v prostorih g. Andreja Stradnega (poleg tovarne) v Sladkem vrhu.

Dnevni red: 1. Poročilo o delovanju organizacije v preteklem letu: a) Predsednika, b) blagajnika, c) nadzorstva. 2. Poročilo o delovanju našega Saveza in poročilo o uspehu in zaključku meznega gibanja v Sladkogorski tovarni. (Poroča tajnik Saveza sod. Jakomin.) 3. Volitev novega odbora. 4. Razno-terosti.

Sodrug in sodružice, pridite vsi polnoštevilno, da pregledamo naše delo v preteklem letu in da se istemu vsi pri delu v bodoče za povzdig naše organizacije in z njo izboljšanje svojega položaja.

Ker se sprejemajo tudi novi člani, naj pridejo tudi vsi oni, ki še niso organizirani, da stopijo v naše vrste.

V slogi je moč! Kolikor moči, toliko pravice!

Mojstrana.

Dne 1. junija je imela naša podružnica svoj prvi redni letni občni zbor, ki vsled polnega obratovanja tovarne ni bil tako obiskan, kakor bi bil sicer. Predsednik podružnice sod. Bernik je podal poročilo o delovanju v preteklem letu. Poročilo je v vsakem oziru zadovoljivo. Podružnica je narasla na 140 plačujočih članov. Odbor je imel 8 sej. Vršilo se je 9 članskih zborovanj, dva pa sta bila prepovedana. Organizacija je med letom izvedla mezdno gibanje, ki se je končalo z zadovoljivim uspehom. Sklenila se je s cementarno kolektivna pogodba in so se zvišale plače delavstvu.

Blagajnik sod. Krznarič je poročal, da je imela podružnica od 31. aprila 1929 pa do 1. maja 1930. dohodkov na prispevkih in vpisninah Din 23.764.50. Za list »Delavec« se je plačalo Din 2876.50. Blagajniku za vodenje blagajne Din 566.—. Upravnih izdatkov je bilo Din 1405.—. Savezu se je odračunalo Din 18.574.—. Poleg tega pa znaša lokalno premoženje podružnice v gotovini Din 3140.82.

Predsednik obratnih zaupnikov sod. Šifer pa je podal izčrpano poročilo o delovanju zaupnikov. Zaupniki so napravili pri podjetju 13 pismenih in 23 osebnih intervencij, ki so se nanašale na delovne in plačilne razmere, razporedbe delavcev pri delu in radi redukcij. Povdarjal je, da je stališče zaupnikov mnogokrat težko, zlasti radi tega, ker se nekateri delavci ne obračajo na nje v raznih zadevah, temveč kar po svoje marsikatero stvar napravijo. Poročevalec želi več skupnosti in zaupanja drug v drugega.

Sod. Hrastar Franc je poročal v imenu nadzorstva, da so se pregledale blagajniške knjige in poslovanje z denarjem, ter je to poslovanje bilo v najlepšem redu. Predlaga celokupnemu odboru priznanje in zaupnico za vzorno delovanje. Zaupnica odboru je bila izrečena soglasno.

O poročilih funkcionarjev se je razvila živahna debata, kjer se je povdarilo, naj se z koristnim delom za izboljšanje delovnih razmer in za povzdig organizacije vztrajno nadaljuje.

Tajnik Saveza Jakomin pa je v daljšem referatu razložil delovanje našega Saveza po drugih podružnicah, ki je razveseljivo zlasti zato, ker moč naše strokovne organizacije raste. Pozval je narvoče, naj v bodoče še agilnejše delujejo in naj si izvolijo zopet svoj odbor, ki naj podružnico prav tako uspešno vodi, kakor doslej, članstvo pa naj pomaga.

V odbor so bili izvoljeni vsi dosednji sodrug in odborniki, z edino spremembo, da se je mesto Krznariča Pavla, ki je odstopal iz Mojstrane, izvolil sod. Urban Franc.

Pri raznem se je pretresalo tudi vloženo zahtevo za povišanje plač in se je sklenilo, da se isto začasno umakne in obnovi ob primerni priložnosti.

Opomba uredništva: Podružnici v Mojstrani častitamo k njenemu res uspešnemu delu in tudi mi ključemo: Naprej po tej poti!

Pečovodja

ki bi hotel poučevati delavski zbor, dobi stalno službo. - Reflektanti naj se obrnejo na naslov:

Hinko Vrankar
Beograd, Nemanjina ulica 28

Delavski zaupniki! Funkcijonarji strokovnih organizacij! Zavedni sodrug i in sodružice! Bodite vsi člani Cankarjeve družbe! Letos oktobra dobite za članarino Din 20.— štiri krasne knjige. - Poagiti-rajte tudi med sotrpini, da postanejo člani. —

ŽIVILCI.

Vkljub vsemu — socialne zakone bomo branili!

Zadnji odmev nekdanje vrhniške afere se je dotaknil že dni nekaterih pekovskih pomočnikov ki so bili udeleženi pri tej akciji, ki se je izvršila v dobrobit vsem pekovskim pomočnikom.

Gotovo je vsem pekovskim pomočnikom znano, da je v času stavke leta 1927 opozorila Zadruga pekovskih mojstrov podružnico pekovskih pomočnikov v Ljubljani, da peče pekovi. moj. Paškulina na Vrhniki kruh v času od sobote na nedeljo. Podružnica pekovskih pomočnikov v Ljubljani se je odločila, da se na lico mesta prepriča, da li je to resnica.

Bilo je okrog 15 sodrugov pekovskih pomočnikov, ki so pomoči 10. aprila 1927 dospeli na Vrhniko, da se prepričajo o celi stvari.

Ugotovili so, da Paškulin v resnici peče kruh v času ki je po zakonu o zaščiti delavcev določen za počitek. Zgodaj zjutraj so na cesti, ki pelje na kmetov, ustavili vajenca, ki je peljal poln voz svežega pečiva in pa mojstra Paškulina. Ustavili so jih zato, da počakata priroda orožnikov, ki naj bi na lico mesta ugotovili dejanski stan kršenja zakona. Po prihodu orožnikov pa se je situacija okrenila tako, da so bili ovade-ni sodrug radi javnega nasilstva in omeje-vanja telesne svobode.

Dne 10. avgusta se je vršila pred de-želnim sodiščem razprava, na kateri so bili vsi obdolženci po ugodnih izpovedbah pri-č oproščeni z motivacijo, da niso zagrešili pre-stopka zoper osebno svobodo, mti se jim more dokazati javno nasilje ker so nastopili popolnoma vljudno in dostojno.

Na pritožbo državnega pravdnika pa je stol sedmorice v Zagrebu razsodbo razve-ljavil ter določil ponovno razpravo na dan 12. maja 1929 na kateri so bili obdolženi sodrug obsojeni na 10 do 14 dni zapore.

To so glavni momenti tega dolgega pro-cesa, ki se je vlekel tri leta in v tem de-janju se zrcali vsa zavednost in solidarnost naših sodrugov, ki pa na žalost ni vedno in povsod enaka.

Ta akcija nas uči, da je naša dolžnost povsod za koristi pekovskih pomočnikov in zahtevati izvrševanje zakona o zaščiti de-lavcev, ako je potrebno tudi nekaj žrtvovati, moramo biti pripravljeni, ker nobena po-ne vodi k uspehu, ki bi bila ravna in gladka.

Za nas ponizane in izmoghane delavce je pot vedno posuta s trnjem in večnimi napor.

Kakor lahko že vsakdo domneva, je bilo mnogo stroškov pr vsej tej stvari in naša sveta dolžnost je, cenjeni sodrug i, da se spomnimo prizadetih sodrugov, ki so za nas nekaj žrtvovali. Potrebno je, da jim pomagamo in vsak, ki zna to delo ceniti, naj se jih spomni vsaj z malim prispevkom.

Kdor želi prispevati, naj nam piše, da mu pošljemo položnice, za vse tozadevne informacije naj se piše na naslov: Podruž-nica pekovskih pomočnikov, Ljubljana, pa-lača Delavske zbornice ali pa na poštni predal št. 290.

Pivovarji Ljubljana — Maribor.

Med delavstvom pivovarne »Union« je nastalo mezdno gibanje v zvezi z nekateri-mi drugimi izboljšavami. Ako pogledamo nekoliko nazaj v preteklost, nam postane ta, sicer tihi boj za izboljšanje položaja ce-lega delavska jasen in naravno samo posledica nevdružnega reda, ki je nastal v zad-njem času.

Delavci pivovarne »Union« so imeli že takorekoč od pamtiveka deputat (pivo) in tega jim nihče ni zavidel. Toda naenkrat je prišla zapoved da nikdo več ne dobi piva. Ta prepoved je zadela vse delavstvo, ki ni moglo razumeti, kako je to mogoče, da tako ogromno podjetje, kakor je pivovarna »Union«, ne utrpi majhne količine piva svo-jim delavcem. Delavci, ki so direktno za-po-sleni pri proizvodnji in pri tako napor-nem poslu v mrazu in vročini ter vlagi, se ne smejo poslužiti piva, ki jim je bilo edino okrepčilo, posebno pa v času sezone, ko je vročina največja in dela preko glave.

A to še ni dovolj. Plače pivovarjev so tako male, da so mnogi primorani, da stalno delajo nadure, da se sploh morejo njihove rodbine za silo nasititi. Za druge potrebe ga sploh zmanjka in na ta način se je ne-lekalo sam od sebe upeljal 10. do 12urnik, ki tlači delavca vedno bolj. Večina delavcev v pivovarni, da ne rečem skoro vsi, so za-vedni in solidarni in predstavljajo že lepo zaokroženo organizacijo, so uvideli ne-vzdržan položaj in takoj brez večnega za-vlačevanja se je pričelo z resnim delom.

Zahteve, oziroma stare pravice, ki se morajo sedaj uveljaviti, so sledeče: Povi-šanje plač za 10%, da se urvede zopet pivo kod deputat in da se plače izplačujejo 14-dnevno v zvezi z določenimi dopusti.

Zahteve nikakor niso pretirane in de-lavstvo pivovarne »Union« zahteva samo to, kar jim je najbolj potrebno in koristno.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**"NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22.**

Vsi čitatelji, ki so na tej zadevi zainteresirani, ne smejo kloniti z duhom in njihov cilj mora biti uresničen, ako vsi stopijo rama ob rami naprej, samo en korak naprej in enoglasno odkrito vsi, prav vsi zahtevajo »hočemo imeti — daj!«. In lahko smo vsi uverjeni, da si pivovarji izboljšajo življenje od dosedanjega.

Z vero v boj do zmage!

OBLAČILNI DELAVCI.

Mestna mitnica.

Meseca aprila so začeli mestni užitinski pazniki zahtevati od vsakega krojača, kateri je nesel v mesto celo obleko ali le kos obleke, mestno užitnino na mitnici. To je bilo godrnjanje. Pomočnik stanuje zunaj mesta, ker v mestu ni zanj stanovanja. Sezija je velika in da si prisluži nekaj več, vzame delo na dom v izgotovitev. Za po noči izgotovljeno pa jutraj moraš plačati mitnino in s tem zmanjšaš svoj zaslužek. To se nam ne zdi pravilno, da se pomočnikom zaračuna mitnina. Strinjali bi se pa s tem, da bi mestna občina prav občutno obdavčila dotične krojaške mojstre, kateri stanujejo izven mestnega teritorija, ter odjemajo mestnim mojstrom delo in zaslužek. Taki okoliški mojstri, kateri mestni občini ne dajejo nobenih davčnih dajatev, občino nasprotno prav občutno obremenjujejo, ker so v mestu s svojo konkurenco povečali brezposelnost med krojaškimi pomočniki, katerim potem občina izplačuje brezposelne podpore ter zmanjšujejo nakupno možnost. Za okoliške krojaške mojstre naj bi veljala vsaj 10% užitnina za v mesto prinesene nove izgotovljene obleke.

60 let obstoja organizacije krojačev.

Koncem aprila letošnjega leta so v Avstriji slovesno praznovali 60 letnico obstoja organizacije krojačev. Ob tej priliki je organizacija izdala knjigo »Geschichte der Kleiderarbeiter in Oesterreich«, v kateri popisuje vso zgodovino od ustanovitve pa do letos. Dolga je ta zgodovina, polna bojev in zmag, a tudi kak poraz je vmes, kar je pri bojih težko izbegljivo. Izšla je tudi slavnostna številka njihovega glasila na 16 straneh. Prvi boritelj krojaškega delavstva je bil sodrug Ivan Baudisch, kateri je sklical dne 24. aprila 1870 shod krojaških pomočnikov na Dunaju in ustanovil organizacijo. Ta organizacija pa je bila junija 1870 po vladi z protidelavskim zakonom razpuščena, a že 4. decembra istega leta zopet na novo ustanovljena. Leta 1872 pa je obstojalo že 12 podružnic po celi Avstriji, med njimi tudi v Mariboru in Ljubljani, katere pa so se pozneje zopet razšle. Pri veliki stavki na Dunaju leta 1873 pa je vlada organizacijo zopet razpustila, katera se je 1881. leta zopet ustanovila. Po tem letu so se vnesli v strokovne organizacije razni politični zapletljaji, kateri so takrat vladali med delavstvom in tudi organizaciji krojačev ni prizanesla in jo razdvojila. Šele leta 1888, po Heinfeldskem kongresu, se je zopet konsolidirala in postala močna zgradba. Svoje podružnice je imela po vseh večjih in industrijskih mestih. Med svetovno vojno je organizacija, kakor vse druge trpela, ker je skoro vse njeno članstvo moralo iti k vojakom. Po prevratu pa ko so se meje Avstrije močno skrcile in je valuta prišla skoro ob vso veljavo,

je zopet imela velike težkoče, katere pa je z železno vztrajnostjo premagala in se razvila v močno trdnjavo oblačilnega delavstva. Organizacija je iz vseh strani ob tej priliki prejela več pozdravov, katerim se tudi mi z vso solidarnostjo pridružujemo. Organizaciji načeljuje sodrug Ivan Smitka, kateri je že 43 let neprestano njen član. Organizacija ima celo vrsto starih članov od 25 do 40 let članstva. Ima pa tudi svojo mladinsko organizacijo, v kateri je organizirano lepo število krojaških vajencev in vajenk, katere vzgaja za dobre bodoče njene voditelje in funkcionarje. Na Dunaju se je ta proslava praznovala pri 16 podružnicah z slavnostnim koncertom in predavanjem. Oficijelna slavnost pa se je vršila dne 18. maja v »Apollo Kino«, kjer so se zbrali stari voditelji organizacije s svojimi gosti s sodrugom Stühmer-jem, predsednikom naše Internacionale, na čelu. Organizacija krojačev Avstrije je lep in trd člen verige Internacionale oblačilnih delavcev v Amsterdamu.

Mednarodna razstava kožuhovine.

V Leipzigu se je dne 31. maja otvorila mednarodna lovska razstava v zvezi s kožuhovino. Razstava bo otvorjena do konca meseca septembra. Tujsko prometni urad razstave je ob tej priliki izdal sejske knjižice, katere obsegajo razne ugodnosti za obiskovalce. Knjižice so razdeljene na 3 razrede in stane III. razr. Mark 38.— (Din 520.70. Knjižica daje sledeče ugodnosti: Celotno prehrano za 3 dni (zajuterk, kosilo in večerjo), 3 prenočišča, vstopnico za tri dneve neomejeni obisk razstavnega prostora, vstopnico za 3 dnevno uporabo cestne električne železnice, nadalje vstopnico za vožnjo okoli Leipziga, prosto vstopnico za zoološki vrt in končno pravico do močno znižane vstopnice v gledališčih, kabareti in varietejih. S to legitimacijo velja tudi brezplačni vizum in znižana vožnja tja in nazaj. Te knjižice se dobijo in naročajo v prometni pisarni razstave v Leipzigu (S. P. A.).

Boj krojačev v Nemčiji končal z uspehom.

Kakor smo v eni zadnjih številkih poročali, da so pred Veliko nočjo stavkali po vseh večjih mestih Nemčije krojaški pomočniki. Po daljših pogajanjih z Allgemeiner Deutscher Arbeiterverband für das Schneidergewerbe s sedežem v Dresdenu se je sklenila pogodba, s katero ostanejo vse prejšnje točke državne tarife neizpremenjene v veljavi in se plače povišajo ter so sledeče:

I. mestna grupa na uro	Mk 1.10	Din 15.93
II. mest. grupa na uro	Mk 1.12	Din 15.12
III.a mest. grup. na uro	Mk 1.08	Din 14.80
III.b mest. grup. na uro	Mk 1.—	Din 13.50
IV.a mest. grup. na uro	Mk 0.92	Din 12.42
IV.b mest. grup. na uro	Mk 0.89	Din 12.02
V.a mest. grupa na uro	Mk 0.84	Din 11.35
V.b mest. grupa na uro	Mk 0.80	Din 10.81
VI.a mest. grup. na uro	Mk 0.76	Din 10.27
VI.b mest. grup. na uro	Mk 0.72	Din 9.83
VII. mest. grupa na uro	Mk 0.69	Din 9.43

Din 9.43 je torej najnižja plača v Nemčiji za krojaškega pomočnika. Ta pogodba je stopila v veljavo s 13. aprilom 1930 in velja do 28. februarja 1931. Rezultat! Delodajalci so zahtevali znižanje plač za 10 do 12%, pomočniki pa 10% povišek. Po pogod-

Ali nabirate člane za Cankarjevo družbo?

Letos bodo še lepše knjige. Vsak čitatelj „Delavca“ naj bo član „Cankarjeve družbe“, ki je naš ponos. S tem pokaže tudi svojo zavednost.

bi je vsako znižanje odpadlo in zvišale so se plače v prvi mestni grupi za 10 Pf., dosedaj je bila najvišja plača 1 Mk., sedaj pa je 1.18 Mk. Tako je končal ta veliki mezdni boj krojačev Nemčije za njihov življenjski obstoj. Castitamo!

Stavka delavcev v opekarni Derwuschek

Poročali smo že pred časom, da je podjetnik kakor običajno tudi letos znižal že itak mizerne plače delavstvu. Ker je obljubilo podjetje, da bo delavstvo vključeno znižanju akordnih postavk prišlo letos na isti in celo večji zaslužek, je delavstvo pokazalo dobro voljo in čakalo, da se k ureditvi plač pristopi, čim se v praksi pokažejo rezultati te racionalizacije. Racionalizacija pa ni prinesla delavstvu poboljšanja njih plač, nego nasprotno. Z ozirom na to se je dne 20. t. m. vršila razprava, kjer so se postavili delavci in zastopniki organizacije na stališče, da zahtevajo zaslužek kakor je bil lansko leto. Podjetje je to absolutno odklonilo in je delavstvo radi tega stopilo kompaktno v stavko. Podjetnik to videč je ponudil 10% na zaslužek, kot nadomestek za 50% doplačilo za delo nad 8 ur. Delavstvo zavedajoč se, da mu to doplačilo za nadurno delo po zakonu itak pripada, ker s tem k njihovim plačam ni to nikak priboljšek, se s tem ni zadovoljilo in stavka dalje. V soboto 21. t. m. se je o stvari na licu mesta informiral srezki načelnik gospod dr. Ipavec in uvidel upravičenost delavskega stališča in ugotovil, da se delavstvu v mnogih slučajih tega ni izplačalo kar je faktično zaslužilo.

Na intervencijo g. srezkega načelnika se vrše dne 23 t. m. ponovna pogajanja, o katerih rezultatu bomo naknadno poročali.

Pogajanja, sklicana na inicijativno sreskega načelnika g. dr. Ipavica, ki so se vršila 23. t. m. popoldne v tovarni, so bila brezuspešna. Zastopniki delavstva so pokazali vso dobro voljo, da se pride do sporazuma, toda podjetnik je vztrajal pri tem, da ostanejo plače kakor so, to se pravi od 15—20% nižje od lanskil. Umaknil je tudi ponujenih 10 odstotkov. Podjetje je poleg tega izjavilo, da smatra od tega dne dalje obratovanje tovarne ukinjeno in se lahko vrne le ono delavstvo nazaj na delo, ki sprejme njegove pogoje. Delavstvo vztraja v boju solidarno dalje. Sicer to ni več stavka, temveč izprtje.

Razno.

I. Celjska mizar. zadruga r. z. z o. z. Gaberje 52

naznanja svojim cenj. odjemalcem, da je otvorila s 1. junijem 1930 v novourejenem lokalu zalogo pohištva (preje podružnica Konzumnega društva). V zalogi bomo imeli pohištvo od navadne do najfineše izdelave. Korporacije, društva in organizacije dobe primeren popust! Prodaja se tudi na obroke! Delo solidno, postrežba točna! Konkurenčne cene!

Tozadevne informacije o nabavi pohištva dobite v obratovalni pisarni v Gaberju št. 52 in v podružnici Konzumnega društva za Slovenijo v Celju, Kralja Petra cesta 31.

I. Celjska mizar. zadruga r. z. z o. z., Gaberje 52.

Socialistična tiskovna zadruga v likvidaciji

sklicuje v petek, dne 18. julija 1930 v prostorih Ljudske tiskarne v Mariboru ob 5. uri popoldne

občni zbor.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika.
2. Poročilo o likvidaciji.
3. Izbris zadruge.

Likvidatorji.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru proslavlja dne 2. in 3. avgusta 1930 svojo petletnico obstoja društva. Dne 2. avgusta se vrši ob 20. uri akademija v dvorani »Union« (Götz), pri kateri nastopijo tudi delavska pevka društva (skupni zbor). Drugi dan, 3. avgusta, se pa vrši velika ljudska veselica v Radvanju, gostilna Anderle. — Odbor.

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

Kdor hoče imeti res dobro kolo, si kupi edino le znamko

Peugeot

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

J. Šribar, Ljubljana
Gospodarska cesta št. 13

Najboljše in najcenejše kupite razno manufakturno blago samo pri trvdki

Ivan Krošelj

na Martinovi cesti 15 in Zaloški št. 8

L. MIKUŠ, LJUBLJANA

MESTNI TRG 15

Dežniki

Na malo! Na veliko!
USTANOVLJENO LETA 1839

IVAN JAVORNIK
LJUBLJANA

Domobrnska c. 7, telef. 3157.

Mesar, prekajevalec in izdelovalec vsakovrstnih mesnih izdelkov. Stojnica: Šolski drevered, poleg Zmajevga mostu.

ZORNI ATELJE
BEVC JOŽKO

Ljubljana, Gospodarska cesta 4-I.

Sprejema

od pol 9. do pol 13. (pol 1.) in od 14. (2.) do pol 18. (pol 6.) ure.